

Djurskydd

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2015/16 om bl.a. djurskyddsarbete inom EU, minskad användning av antibiotika i djurhållningen inom EU, regler och ansvar för katter, djurskyddskontroll, djurförbud, omhändertagande av djur och krav på frigående höns och utevistelse för grisar, främst med hänvisning till pågående arbete. Vissa motionsförslag tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat.

I betänkandet finns fyra reservationer (SD, V).

Behandlade förslag

Ett sjuttioal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2015/16.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden.....	6
Djurskyddsarbetet inom EU	6
Minskad användning av antibiotika.....	11
Regler och ansvar för katter	16
Djurskydds kontroll, djurförbud m.m.	18
Djurhållning i lantbruket m.m.	26
Motioner som bereds förenklat.....	30
Reservationer	32
1. Djurskyddsarbetet inom EU, punkt 1 (V).....	32
2. Regler och ansvar för katter, punkt 3 (SD).....	32
3. Krav på frigående höns, punkt 6 (V)	33
4. Krav på utevistelse för grisar, punkt 7 (V)	34
Särskilda yttranden	35
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 9 (M).....	35
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 9 (SD)	35
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 9 (C).....	35
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 9 (V)	35
5. Motioner som bereds förenklat, punkt 9 (L).....	35
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	36
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	36
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 9	44

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Djurskyddsarbetet inom EU

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:21 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 7 och

2015/16:3018 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 21.

Reservation 1 (V)

2. Minskad användning av antibiotika

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:234 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 och

2015/16:3018 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 23.

3. Regler och ansvar för katter

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:2866 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13 och

2015/16:3082 av Markus Wiechel och Paula Bieler (båda SD) yrkandena 1, 3 och 5.

Reservation 2 (SD)

4. Djurskyddskontroll

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:431 av Sofia Arkelsten (M) och

2015/16:2751 av Hanna Wigh (SD) yrkande 1.

5. Djurförbud och omhändertagande av djur

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:1274 av Jan Ericson (M) och

2015/16:3013 av Staffan Danielsson och Daniel Bäckström (båda C).

6. Krav på frigående höns

Riksdagen avslår motion

2015/16:21 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 3 (V)

7. Krav på utevistelse för grisar

Riksdagen avslår motion

2015/16:429 av Sofia Arkelsten (M).

Reservation 4 (V)

8. Lag om tjänstedjur och djurplågeri

Riksdagen avslår motion

2015/16:2034 av Jeff Ahl (SD) yrkande 1.

9. Motioner som bereds förenklad

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 7 april 2016

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina Yngwe (C), Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Maria Strömkvist (S), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Anders Forsberg (SD), Lars Tysklind (L), Jens Holm (V), Lars-Axel Nordell (KD), Jesper Skalberg Karlsson (M) och Runar Filper (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas 74 motionsyrkanden om djurskydd från den allmänna motionstiden 2015/16. De frågor som tas upp avser bl.a. djurskyddsarbetet inom EU, minskad användning av antibiotika vid djuruppfödning inom EU, regler och ansvar för katter, djurskyddskontroll, djurförbud, omhändertagande av djur och krav på frigående höns och utevistelse för grisar.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks, i huvudsak med hänvisning till pågående beredningsarbete som rör de väckta förslagen. Av de 74 motionsyrkandena tar 59 yrkanden upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen behandlat tidigare under valperioden. Dessa behandlas därför förenklat.

Vid kammarens sammanträde tisdagen den 24 november 2015 anmäldes att Folkpartiet liberalerna beslutat att byta namn till Liberalerna, med förkortningen L.

Bakgrund

Genom ett regeringsbeslut den 4 juni 2009 uppdrogs åt en särskild utredare att göra en bred översyn av den samlade djurskyddslagstiftningens innehåll, lämna förslag till ny djurskyddslag och djurskyddsförordning och ge exempel på hur andra föreskrifter på området kan utformas (dir. 2009:57). Utredaren i översynen av djurskyddslagstiftningens utformning och innehåll (Djurskyddslagsutredningen) lämnade i november 2011 betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) till regeringen. Syftet var dels att undersöka hur lagstiftningen kan moderniseras och förenklas, dels att finna lösningar på ett antal särskilda djurskyddsproblem. Villkor för den nya djurskyddslagstiftningen var att den ska uppnå minst samma djurskyddsnivå som gällande lagstiftning, utgå från de enskilda djurens behov och verka förebyggande. Bestämmelserna i djurskyddslagstiftningen ska även vara baserade på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Många motionsyrkanden berörs av utredningsbetänkandet Ny djurskyddslag. Beredning av betänkandet pågår inom Regeringskansliet. Regeringen har aviserat att de avser att lämna en proposition om en ny djurskyddslag under hösten 2016.

Utskottets överväganden

Djurskyddsarbetet inom EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om att Sverige inom EU ska framhålla rätten att kunna gå före med mer ambitiösa bestämmelser på det nationella planet gällande djurskydd och att regeringen ska intensivifiera arbetet för att förbättra djurskyddet inom EU.

Jämför reservation 1 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:21 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 7 framhålls att Sverige inom EU bör framhålla rätten att kunna gå före med mer ambitiösa bestämmelser på det nationella planet gällande djurskyddet. Motionärerna lyfter fram handlingsplanen för djurskydd från 2012 och genomförandet av denna i alla medlemsländer. Även EU:s översyn av transportförordningen för levande djur lyfts fram och att den innehåller konkreta förslag på hur situationen för djur under transporter kan förbättras. I dessa och alla andra fall där djur är involverade behöver Sverige spela en viktig roll. Sverige måste särskilt framhålla rätten att kunna gå före med mer ambitiösa bestämmelser på det nationella planet.

Även kommittémotion 2015/16:3018 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 21 handlar om att intensivifiera djurskyddsarbetet på EU-nivån, och det framhålls att regeringen ska driva på för att lägstanivån på djurskydd höjs inom hela EU. Motionärerna lyfter fram att konsumentens jakt på billigt kött leder till dålig lönsamhet som i sin tur driver på det dåliga djurskyddet i EU. Kött måste få kosta, annars riskerar priset bli ett dåligt liv för djuren. Europaparlamentet och ministerrådet måste samarbeta för att stärka djurskyddet i hela unionen. Vidare bör det inte heller vara tillåtet inom EU att transportera levande djur längre än åtta timmar i sträck.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Utskottet har tidigare behandlat frågor om ett förbättrat djurskydd såväl internationellt som inom EU (se t.ex. bet. 2014/15:MJU10 Djurskydd). På grundval av den betydelse som utskottet tillmäter frågan och att den högre ambitionen som finns inom den svenska djurskyddslagstiftningen ska bli en reell konkurrensfördel för svenska djurbönder, föreslog utskottet i betänkande 2014/15:MJU10 ett tillkännagivande om att regeringen ska intensivifiera arbetet inom EU-samarbetet för ett förbättrat djurskydd. Motivet bakom tillkännagivandet var att regeringen måste prioritera frågan, i synnerhet mot

bakgrund av de problem som många svenska jordbruksföretag har i dag. När EU skärper djurskyddskraven måste Europas bönder anpassa sin djurhållning till de nya kraven medan de svenska bönderna redan håller en hög nivå. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:181).

I betänkande 2014/15:MJU10 Djurskydd uppmärksammar utskottet Konkurrenskraftsutredningens slutbetänkande Attraktiv, innovativ och hållbar – strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring (SOU 2015:15). Utredaren framhåller att ett gott djurskydd har en djup förankring i det svenska samhället. Samtidigt konstateras att konsumenterna i ökad grad väljer importerade livsmedel trots att lägre djurskyddskrav kan gälla i de länder som importen kommer från. Utredningen föreslår bl.a. att regeringen driver på för en skärpt EU-lagstiftning och verkar för en likvärdig tillämpning av djurskyddslagstiftningen på EU-nivå. Konkurrenskraftsutredningens betänkande bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Regeringen har i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23) aviserat att flera av slutsatserna från Konkurrenskraftsutredningen kommer att utgöra en del av den kommande livsmedelsstrategin. En proposition om en nationell livsmedelsstrategi har aviserats till 2016.

Sverige har ända sedan EU-inträdet arbetat för att förbättra djurskyddet inom unionen, både vid förhandlingar om ny djurskyddslagstiftning och genom att lyfta fram viktiga frågor i jordbruks- och fiskerådet. I proposition 2015/16:1 utgiftsområde 23 skriver regeringen följande:

Ett gott djurskydd är en angelägen fråga för regeringen. Att behandla djur väl är ett etiskt ansvar. En hållbar djurhållning med en god djurhälsa, ett gott förebyggande arbete och ett starkt djurskydd som kan bidra till en låg antibiotikaanvändning är dessutom viktigt för att bekämpa antibiotikaresistens. Regeringen vill att djurskyddet ska förstärkas, såväl inom EU som globalt. Regeringen avser att arbeta kontinuerligt för att förbättra skyddet för djuren, såväl i Sverige som för djuren utanför Sveriges gränser, med tydliga krav på att djurhållningen ska ge djuren möjlighet att utföra sitt naturliga beteende och att beteendestörning ska förebyggas.

En fråga som har varit särskilt viktig för Sverige under senare år är efterlevnaden av EU-lagstiftningen. Det är viktigt att alla följer de gemensamma reglerna, inte bara ur ett djurskyddsperspektiv, utan även för att motverka snedvriden konkurrens på den inre marknaden. Sverige har flera gånger uppmärksammat denna viktiga fråga och stöder även EU-kommissionen i deras arbete med detta. Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2014/15:MJU10) att de inspektioner som kontoret för livsmedels- och veterinärfrågor (FVO) utför är ett viktigt verktyg i medlemsstaterna för efterlevnaden av EU:s gemensamma regelverk. Enligt information från Näringsdepartementet besökte FVO, tillsammans med representanter för fem medlemsstater, Sverige i februari 2016 för utbyte av erfarenheter och bästa praxis när det gäller uppfödning av icke svanskuperade grisar.

Under våren 2014 togs en svensk handlingsplan fram i syfte att långsiktigt stärka den svenska grisproduktionen. Några åtgärdsförslag som ingår i planen

är ökade aktiviteter för att nuvarande regelverk ska tolkas och tillämpas på samma sätt i alla medlemsstater och proaktivt arbete för att höja nivån på EU:s regelverk för att öka djurvälståndet.

Rådets direktiv 2008/120/EG om lägsta djurskyddskrav vid grisproduktion trädde i kraft i sin helhet den 1 januari 2013 och innebär en utjämning av konkurrensvillkoren på den inre marknaden. Alla medlemsstater lever dock inte upp till direktivets bestämmelser, framför allt när det gäller förbudet mot rutinmässig svanskupering, vilket leder till djurskyddsproblem och snedvriden konkurrens. För att komma till rätta med detta arbetar EU-kommissionen och medlemsstaterna med att ta fram riktlinjer för hur bestämmelserna i direktivet kan efterlevas. Sverige deltar aktivt i detta arbete, bl.a. i framtagandet av riktlinjer för uppfödning av icke svanskuperade grisar. Sverige har även vid ett flertal tillfällen framhållit vikten av att de gemensamma bestämmelserna för grisproduktion efterlevs, både i jordbruks- och fiskerådet och vid bilaterala möten.

Enligt Näringsdepartementet är det framöver av stor vikt att arbeta brett med djurskyddsfrågorna inom EU. Lagstiftning är fortsatt grunden, men det är väl så viktigt att stödja olika typer av samarbeten som syftar till att stärka djurskyddet. Ett exempel på detta är Sveriges samarbete med Nederländerna, Danmark och Tyskland, som resulterat i viktiga initiativ som en djurskyddsdeklaration för gris och förslaget till djurskyddsplattform som presenterades på jordbruks- och fiskerådet i februari 2016.

Grisvälfärdsdeklarationen undertecknades vid en internationell konferens i april 2015 och är en deklaration med en uppmaning till EU-kommissionen att förbättra situationen för grisarna, först och främst genom att revidera de nuvarande gemensamma reglerna för hållning av grisar (rådets direktiv 2008/120/EG). Deklarationen uppmanar till följande:

- Färre svansklippta grisar, bl.a. genom att grisarna ska ges mer utrymme och strö. I dag klippas smågrisars svansar av rutinmässigt i många länder, trots att det är förbjudet enligt EU-lagstiftningen att göra det just rutinmässigt.
- Minskat behov av att använda kirurgisk kastrering av grisar och ett krav på bedövning och smärtlindring då kirurgisk kastrering utförs.
- Mer gruppållning av suggor eftersom det ökar deras möjligheter till sociala interaktioner och rörelse jämfört med vid individuell uppställning.
- Mer forskning och framtagande av riktlinjer för att suggor i högre grad än i dag ska kunna hållas lösgående i stället för fixerade.

Sverige tillsammans med Danmark, Nederländerna och Tyskland skickade även i januari 2016 ett förslag till EU-kommissionen om att inrätta en EU-plattform för djurs välbefinnande. Målet med plattformen är att bidra till ett stärkt djurskydd inom EU, bl.a. genom att underlätta kommunikation och utbyte av erfarenhet och bästa praxis mellan berörda parter. Plattformen diskuterades på jordbruks- och fiskerådet i februari 2016, där flera medlemsstater ställde sig positiva till ett sådant inrättande. EU-kommissionen

följde efter rådet upp diskussionen på ett möte mellan olika intressenter och medlemsstaterna. Enligt Näringsdepartementet var slutsatsen från diskussionerna att det finns ett brett stöd för en sådan plattform. EU-kommissionen kommer nu att arbeta vidare med hur en plattform skulle kunna organiseras. Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht har som svar på en fråga om fortsatt arbete mot antibiotikaresistens (skriftlig fråga 2015/16:693) framfört att han är övertygad om att grisvälfärdsdeklarationen och plattformen kommer att bidra till att stärka djurskyddet inom EU och till en mer hållbar animalieproduktion.

Landsbygdsministern har även skickat ett brev till EU:s hälsokommissionär Vytenis Andriukaitis (dnr N2015/04559/EIS) där han stöder EU-kommissionens ansträngningar för att säkerställa att alla medlemsstater lever upp till kraven i den gemensamma djurskyddslagstiftningen. Ministern poängterar att det är ytterst viktigt att arbeta vidare med att stärka djurens välfärd än mer, vilket kan göras på olika sätt, bl.a. genom lagstiftning som grundar sig på kunskap om djur och djurens behov. Han nämner även att lagstiftningen behöver ses över kontinuerligt, särskilt reglerna om djurtransporter och hållande av grisar, och att det fortfarande saknas specifik lagstiftning för vissa djurslag, t.ex. mjölkkor.

EU:s strategi för djurskydd och djurs välbefinnande 2012–2015 (KOM(2012) 6) löpte ut förra året. Ett antal initiativ har ännu inte genomförts. Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2015/16:MJU9) att Sverige har påtalat att det är angeläget att en ny strategi tar vid när den förra upphör. Frågan har bl.a. varit uppe på chefsveterinärmöten under hösten 2015, och landsbygdsministern har i sitt brev till EU:s hälsokommissionär betonat att handlingsplanen är ett utmärkt verktyg för att ta ett samlat grepp om djurskyddsarbetet inom EU. EU-kommissionen har låtit förstå att man i första hand kommer att satsa på att färdigställa den gamla strategin.

Intergroup on the Welfare and Conservation of Animals i Europaparlamentet har nyligen tillsatt en arbetsgrupp för att ta fram förslag på hur EU-kommissionen ska uppmanas att ta fram en ny strategi för djurskydd. Enligt information från Näringsdepartementet finns inga sådana förslag ännu presenterade. Europaparlamentet antog i november 2015 en resolution som uppmanar EU-kommissionen att ta fram en ny djurvälfärdsstrategi. I resolutionen efterfrågas en utvärdering av den nuvarande strategin och en ny strategi för perioden 2016–2020. Europaparlamentet trycker även på att EU-kommissionen ska se till att rådande lagstiftning följs av medlemsstaterna.

I förslaget till förordning om offentlig kontroll (KOM(2013) 265) föreslås att EU-kommissionen ska kunna inrätta EU-referenscentrum för djurskydd som ska stödja EU-kommissionen och medlemsstaterna vid bl.a. genomförandet av djurskyddsbestämmelserna. Sverige har i förhandlingarna om förslaget ställt sig positivt till att det finns en legal grund för inrättande av ett europeiskt nätverk av referenscentrum för djurskydd. Förhandlingarna om förordningen fortgår, och enligt Näringsdepartementet förväntas rådet formellt anta sin ståndpunkt om förslaget under det nederländska ordförandeskapet.

Nationellt centrum för djurvälstånd (SCAW) ledde under 2013 en pilotstudie om ett koordinerat Europeiskt djurskydds nätverk. SCAW har genom pilotstudien lagt grunden för ett deltagande i ett framtida nätverk av referenscentrum för djurskydd inom EU (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23).

Sverige har även varit pådrivande i det EU-gemensamma arbetet med att stärka djurskyddet på ett internationellt plan, både inom multilaterala forum såsom Världshandelsorganisationen för djurhälsa (World Organisation for Animal Health, OIE), Världshandelsorganisationen (World Trade Organisation, WTO) och FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) och vid förhandlingar av frihandelsavtal.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan beslutade riksdagen 2015 om ett tillkännagivande till regeringen om att intensivt arbeta inom EU-samarbetet för ett förbättrat djurskydd. Bakgrunden till detta var att utskottet ansåg att den svenska djurskyddslagstiftningen måste bli en konkurrensfördel för de svenska bönderna. Den nuvarande regeringen, precis som föregående regeringar, prioriterar djurskyddet högt och vill att det ska förstärkas för djur både i Sverige och utanför Sveriges gränser. Utskottet delar denna hållning eftersom det är utomordentligt viktigt att djurskyddet förbättras i synnerhet i övriga EU-länder.

Utskottet noterar att regeringen har arbetat på bred front inom EU med djurskyddsfrågorna och bl.a. inrättat ett djurvälståndssamarbete med Danmark, Nederländerna och Tyskland. Detta har hittills resulterat i en grisvälfärdsdeklaration med uppmaning till EU-kommissionen att arbeta vidare med frågan och en grund för en EU-plattform för djurs välbefinnande. Utskottet ställer sig positivt till detta samarbete och delar regeringens syn att dessa initiativ kommer att bidra till att stärka djurskyddet inom EU och till en mer hållbar animalieproduktion. Utskottet konstaterar att Sverige även varit drivande i att EU-kommissionen ska anta en ny handlingsplan för djurskydd för perioden 2016–2020. Utskottet anser, precis som regeringen, att det är ett bra verktyg för att ta ett samlat grepp om djurskyddsarbetet och uppmuntrar fortsatt engagemang i frågan. Utskottet noterar vidare att regeringen på EU-nivå ofta lyfter djurskyddsfrågor och efterlevnad av regelverket. Utskottet vill poängtera att medlemsstaternas efterlevnad av de gemensamma bestämmelserna är oerhört viktig, både ur djurskyddsperspektiv och konkurrensperspektiv.

En angelägen djurskyddsfråga för utskottet som även behandlats tidigare (se bl.a. bet. 2010/11:MJU20) är djurtransporter. Transporter av levande djur är stressande för djuren på flera sätt: dels själva transporten, dels i- och urlastningen. Utskottet förutsätter att regeringen även i fortsättningen prioriterar arbetet med att förkorta djurtransporterna i hela EU. Sverige har en viktig roll när det gäller att kräva kortare djurtransporter och bättre förhållanden för djuren under transporten.

Utskottet föreslår att motionerna 2015/16:21 (V) yrkande 7 och 2015/16:3018 (C) yrkande 21 med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

Minskad användning av antibiotika

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om att regeringen ska intensifiera arbetet inom EU för att minska användningen av antibiotika i djurhållningen och om ett förbud mot att veterinärer säljer antibiotika.

Motionerna

I motion 2015/16:234 av Sten Bergheden (M) yrkande 2 framhålls att regeringen ska driva en aktiv politik i EU som gör att fler länder tvingas minska sin antibiotikaanvändning vid djuruppfödning. Sveriges antibiotikaanvändning vid djuruppfödning är unikt låg. Svenska djur är de friskaste i EU, vilket måste värnas. Trots ett gott utgångsläge tappar svensk djurhållning marknadsandelar till förmån för andra och billigare produkter från länder med högre användning av antibiotika. Regeringen bör därför aktivt driva en politik för att EU-länderna generellt ska minska sin antibiotikaanvändning vid djuruppfödning. Regeringen bör även föra en aktiv politik i EU om att ställa höga krav på minskad antibiotikaanvändning och antibiotikaresistens i förhandlingarna med USA om handelsavtal för jordbruksprodukter.

Kommittémotion 2015/16:3018 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 23 tar också upp antibiotikafrågan, och motionärerna vill införa ett förbud mot att veterinärer säljer antibiotika. I Sverige förbjöds antibiotika i tillväxtfrämjande syfte redan på 80-talet. EU följde efter tjugo år senare. Sverige har lägst användning av antibiotika till djur i hela EU, och nyckeln är ett högt djurskydd, restriktivitet i användningen av antibiotika och ett gott smittskydd. Trots att för hög användning av antibiotika leder till att bakterier utvecklar resistens mot medicinen så är användningen fortfarande hög inom EU. I dag använder både Cypern och Italien 30 gånger mer antibiotika i sin djuruppfödning än Sverige. Andra länder säljer antibiotika receptfritt, och i USA används antibiotika fortfarande främst i förebyggande syfte. Centerpartiet vill se ett förbud mot att veterinärer i EU säljer antibiotika eftersom försäljningen driver på användningen. Antibiotika ska skrivas ut på recept men inte säljas direkt av veterinärer.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Antimikrobiell resistens (AMR) innebär att mikrober utvecklar motståndskraft mot läkemedel. Vanligtvis avses antibiotikaresistens, dvs. att bakterier blir

okänsliga för olika typer av antibiotika. Användningen av antibiotika gynnar resistenta bakterier, vilka förökas och sprids i ett kretslopp mellan människor, djur och miljö. Resultatet är att läkemedlen gradvis förlorar sin effekt, vilket gör det svårare att behandla sjukdomar. Antibiotikaresistenta bakterier kan spridas vid direktkontakt eller indirekt via livsmedel.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om minskad användning av antibiotika vid djuruppfödning (bet. 2014/15: MJU10). Utskottet ansåg att det var utomordentligt viktigt att regeringen intensifierar arbetet inom EU för att minska användningen av antibiotika i djurhållningen och föreslog därför att riksdagen skulle besluta om ett tillkännagivande till regeringen om detta. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2014/15:181).

Motivet bakom tillkännagivandet var att antibiotikaresistens är ett växande problem i EU. Världshälsoorganisationen (World Health Organisation, WHO) bedömer det som ett av de största hoten mot folkhälsan. Om resistensproblematiken breder ut sig finns risk att flertalet allvarliga bakteriella sjukdomar inte går att behandla. Användningen av antibiotika inom både sjukvården och veterinärvården gör att antibiotikaresistenta bakterier kan selekteras fram och spridas. Det är därför viktigt att antibiotika används ansvarsfullt och rationellt. Utskottet såg positivt på att såväl den nuvarande regeringen som tidigare regeringar har arbetat för att motverka uppkomsten av resistenta bakterier.

Sverige är aktivt pådrivande i antibiotikaresistensarbetet på alla nivåer. De nationella myndigheterna på djur-, livsmedels- och humansidan har lång erfarenhet av tvärsektorielt samarbete om antibiotikaresistensfrågor och förebyggande hygieninsatser, vilket har bäddat för samsyn och korta beslutsvägar i Sverige. Målet med det svenska påverkansarbetet är att onödig antibiotikaanvändning och resistensutveckling ska upphöra så att möjligheten att bota bakteriella infektioner hos djur och hos människor bevaras i framtiden. Medlen för att nå målen övervägs fortlöpande.

Redan 1986 förbjöd Sverige som första land i världen användningen av antibiotika i tillväxtbefrämjande syfte. Samma förbud infördes i hela EU 2006, bl.a. efter starka påtryckningar från Sverige. Av budgetpropositionen för 2016 utgiftsområde 23 framgår att situationen när det gäller antibiotikaresistens hos bakterier från såväl människor som djur är gynnsam i ett internationellt perspektiv, vilket bekräftar att den svenska strategin att verka för en ansvarsfull användning av antibiotika och att förebygga sjukdomar är effektiv. Försäljningen av antibiotika för behandling av djur fortsätter att minska. År 2014 såldes 10,4 ton jämfört med 11,2 ton 2013 och 17,3 ton 2011. Trots det fördelaktiga läget ses resistensökningar över tid i Sverige. Sedan 2006 har man funnit två typer av resistenta stafylokocker, MRSA och MRSP, samt ESBL-bakterier hos flera djurslag.

Sverige har EU:s lägsta antibiotikaanvändning till djur, och resistensläget är gynnsamt. Risken att smittas av antibiotikaresistenta ESBL-bakterier från livsmedel i Sverige är låg. Den myndighetsgemensamma handlingsplanen blir en viktig pusselbit i det pågående arbetet med att ta fram en ny strategi för

regeringens arbete mot antibiotikaresistens, som blir en ersättning för den nuvarande från 2005.

Regeringen har haft två blocköverskridande dialoger där landsbygdsminister Sven-Erik Bucht, folkhälso-, sjukvårds- och idrottsminister Gabriel Wikström och ministern för högre utbildning och forskning, Helene Hellmark Knutsson, bjöd in till diskussion och informationsutbyte kring Sveriges strategiska arbete mot antibiotikaresistens. Målet är att få en bred uppslutning kring en uppdaterad strategi med tydliga mål och prioriteringar i antibiotikaarbetet. Strategin ska vara heltäckande på så sätt att den omfattar såväl folkhälsa, djurhälsa, livsmedel och miljö som ekonomiska beräkningar.

I budgetpropositionen för 2016 redovisas att nya EU-bestämmelser för resistensövervakning infördes under 2014 som ökar fokus på resistens av ESBL-typ och på resistens på kött i konsumentledet. Berörda myndigheter på nationell nivå har effektiviserat rutinerna för insamling av prover från friska djur vid slakterier och från livsmedel. En undersökning om antibiotikaresistenta MRSA-bakterier hos avelsgrisar i Sverige genomfördes under hösten 2014 med resultatet att svenska avelsgrisar är fortsatt fria från MRSA-smitta. De rekommendationer som primärproducenterna följer har utvärderats, och de visade sig vara samhällsekonomiskt lönsamma när risken för införsel av antibiotikaresistenta bakterier (LA-MRSA) via andra kanaler än importerade avelsgaltar är liten. Svensk humansjukvård uppskattas spara minst 9 miljoner kronor per år genom de åtgärder som grisbranschen vidtar för att förhindra att LA-MRSA får fäste i svenska djurbesättningar. För att minska risken för att smittor, inklusive antibiotikaresistenta bakterier, sprids mellan djur och människor och mellan olika djur började nya föreskrifter gälla under 2014 som handlar om att alla verksamheter inom djurens hälso- och sjukvård där det bedrivs veterinärmedicinsk vård ska ta fram och arbeta enligt en vårdhygienplan.

Det är regeringens målsättning att upprätthålla Sveriges goda status när det gäller djurhälsa (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23). Som en del av detta kommer regeringen att arbeta nationellt, inom EU och internationellt för en god djurhälsa. Sverige har ett mycket gott smittskydd, bl.a. därför att man aktivt och långsiktigt har arbetat med att förebygga och bekämpa smittsamma djursjukdomar. Regeringen anser att det är viktigt att även framöver bibehålla ett gott smittskyddsläge i Sverige. Enligt Näringsdepartementet driver regeringen företrädesvis linjen att djuruppfödningförhållandena ska förbättras så att en förändring kan ske i grunden när det gäller behov och användning av antibiotika. Sverige har lång erfarenhet av att förebygga sjukdomar i stället för att maskera dem med antibiotika i undermåliga djurhållningssystem och utgör därmed en trovärdig aktör för främjande av förebyggande smittskyddsarbete och uthålliga produktionssystem. Sverige är synnerligen pådrivande både inom EU och internationellt för att få till stånd en ansvarsfull antibiotikaanvändning genom att i många olika forum driva

linjen att god djurhållning och djurvälstånd minskar sjukdomar och antibiotikabehovet hos djur.

Inom EU pågår flera parallella förhandlingar om ny lagstiftning på antibiotikaområdet. Enligt Näringsdepartementet välkomnar Sverige förslagen som innebär skärpta och harmoniserade regler. Det skapas även en rättslig grund för EU-gemensamma åtgärder för att förhindra spridning av resistent bakterier.

Ett lagstiftningsförslag som diskuteras på EU-nivå är förslaget till förordning om veterinärmedicinska läkemedel (KOM(2014) 558). EU-kommissionen föreslår t.ex. att användandet av vissa antibiotika inom veterinärmedicinen ska kunna förbjudas och att veterinär antibiotikaanvändning ska rapporteras. Det är viktigt att läkemedel används på ett förnuftigt sätt, och regeringen välkomnar därför de föreslagna åtgärderna för att motverka den ökande antibiotikaresistensen. Enligt Näringsdepartementet har Sverige föreslagit ytterligare bestämmelser om antibiotikaanvändning, nämligen att det införs ett förbud mot rutinmässig förebyggande gruppbehandling med antibiotika (vilket är i linje med motsvarande förbud i förslaget till ny förordning om foderläkemedel), ett förbud mot veterinär försäljning av antibiotika i vinstgivande syfte (s.k. avansförbud) och en möjlighet för medlemsstaterna att anta mer långtgående nationella regler om antibiotikaanvändning.

När det gäller frågan om avansförbud har vissa medlemsstater liknande system som Sverige medan andra menar att deras veterinärer är beroende av att kunna sälja läkemedel. I Sverige får man som veterinär endast tillhandahålla s.k. jourdos och då ta betalt för de merkostnader det innebär att hålla läkemedlet i lager, svinn m.m. I förhandlingarna om förslaget om veterinärmedicinska läkemedel driver Sverige frågan om avansförbud, även om det finns ett motstånd bland vissa medlemsstater till detta.

Europaparlamentets utskott för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet föreslår i sitt betänkande från första läsningsen att man borde gå mycket längre i regelverket som syftar till att bekämpa antibiotikaresistens, bl.a. ett förbud mot förebyggande (profylaktisk) behandling av djurgrupper med antibiotika och ett förbud mot onlineförsäljning av antibiotika. Utskottets betänkande antogs i plenum den 10 mars 2016.

Ett annat lagstiftningsförslag som diskuteras på EU-nivå är förslaget till förordning om foderläkemedel (KOM(2014) 556). Med detta förslag förtydligas förbudet mot att använda antibiotika i tillväxtbefrämjande och prestationshöjande syfte. Det införs också ett förbud mot att använda antibiotika i foder i förebyggande syfte. Förslaget ställer krav på sjukdomsdiagnostisering, receptförskrivning och homogen inblandning av läkemedel i syfte att se till att foder innehållande läkemedel ges vid rätt tillfälle och i rätt mängd till rätt djur. Sverige stöder dessa skrivningar. Ansvarigt utskott i Europaparlamentet är utskottet för jordbruk och landsbygdsutveckling. Det har ännu inte tagit ställning till förslaget.

Förslaget om en ny förordning om djurhälsa (KOM(2013) 260), som också är relevant i antibiotikaresistenssammanhang med bl.a. krav på förebyggande åtgärder (se bet. 2014/15:MJU10), antogs den 8 mars 2016 och ska börja tillämpas fem år efter antagandet.

Nederländerna tog över ordförandeskapet i EU den 1 januari 2016. Ordförandeskapet har ett tydligt fokus på antibiotikaresistens, och enligt Näringsdepartementet är det troligt att detta kommer märkas i de pågående förhandlingarna. Ordförandeskapet anordnade, med svenskt deltagande, även en konferens om antimikrobiell resistens den 9–10 februari 2016 där betoningen var på behovet av en One Health-strategi. Ordförandeskapet planerar även att anta rådsslutsatser om antibiotikaresistens på jordbruks- och fiskerådet den 27–28 juni 2016. Sverige välkomnar och ser mycket positivt på ordförandeskapets fokusering och ambitioner i arbetet med antibiotikaresistens.

EU-kommissionen antog i september 2015 en vägledning om ansvarsfull antibiotikaanvändning till djur. Detta var en åtgärd som kommissionen aviserade i handlingsplanen mot antimikrobiell resistens (KOM(2011) 748). Sverige var en av tio medlemsstater som särskilt bjöds in av kommissionen till en begränsad arbetsgrupp för att bidra med erfarenheter av ansvarsfull användning av antibiotika. Sverige har efter inbjudan från EU-kommissionen även presenterat den svenska modellen för att motverka resistensutveckling inom veterinärmedicinen för övriga medlemsstater i kommissionens arbetsgrupp om antimikrobiell resistens.

I ett brev till EU:s hälsokommissionär Vytenis Andriukaitis i september 2015 (dnr N2015/04559/EIS) uttryckte landsbygdsminister Sven-Erik Bucht vikten av samarbete mellan sektorer och hållbara djurhållningssystem med lågt behov av antibiotika för att komma närmare en lösning på resistensproblematiken.

I budgetpropositionen för 2016 utgiftsområde 23 framgår att förhandlingarna med USA intensifierades under 2014–2015. Sverige har inom ramen för förhandlingar om ett transatlantiskt partnerskap för handel och investeringar (TTIP) bl.a. drivit frågan om att EU och USA bör samarbeta om minskad användning av antibiotika i djurproduktionen i syfte att motverka antibiotikaresistens. TTIP är ett planerat frihandelsavtal mellan EU och USA med syftet att förenkla handel dem emellan genom att ta bort olika handelshinder. Regeringen anser att djurskydd och minskad användning av antibiotika i djurproduktionen är några av de viktigaste förhandlingsfrågorna på jordbruks- och livsmedelsområdet (ip. 2014/15:691). Regeringen vill nå ett så ambitiöst resultat som möjligt i TTIP-förhandlingarna för att stödja tillväxt och sysselsättning och samtidigt bibehålla möjligheten att upprätthålla och förstärka skyddet för miljö, människors och djurs hälsa samt arbetstagares rättigheter (EUN uppteckningar 2015/16:17).

Utskottets ställningstagande

Riksdagen beslutade 2015 om ett tillkännagivande till regeringen om att intensifiera arbetet inom EU för att minska användningen av antibiotika i djurhållningen. Utskottet noterar att regeringen har varit aktiv nationellt, inom EU och internationellt för att minska användningen av antibiotika, vilket är nödvändigt för att motverka antibiotikaresistens. Det är positivt att den nuvarande regeringen såväl som tidigare regeringar har arbetat för att motverka uppkomsten av resistent bakterier. Utskottet konstaterar att Sverige har en lång och bred erfarenhet av att motverka antibiotikaresistens och att Sverige ses som en förebild på området. Svensk erfarenhet efterfrågas ofta, bl.a. av EU-kommissionen och andra medlemsstater.

Utskottet tycker att det är positivt att en ny strategi för regeringens arbete mot antibiotikaresistens håller på att tas fram och att detta sker genom en bred förankring och blocköverskridande dialog. Utskottet delar regeringens syn att det är viktigt att upprätthålla en god djurhälsa och ett gott smittskydd i Sverige och att förebyggande och långsiktigt arbete nationellt, inom EU och internationellt är avgörande för detta. Precis som regeringen anser utskottet att samarbete mellan olika sektorer och hållbara djurhållningssystem med lågt behov av antibiotika är viktiga förutsättningar för att motverka antibiotikaresistens.

Vidare bör uppmärksammas att regeringen i de förhandlingar som pågår på EU-nivå driver ytterligare bestämmelser om restriktiv antibiotikaanvändning. Utskottet noterar vidare att regeringen driver ett förbud mot veterinär försäljning av antibiotika i vinstgivande syfte då detta skulle kunna främja en minskad användning av antibiotika inom EU.

Sverige har även inom EU framgångsrikt drivit frågan om att EU och USA bör samarbeta om minskad användning av antibiotika i djurproduktionen inom TTIP-förhandlingarna. I likhet med regeringen anser utskottet att djurskydd och minskad användning av antibiotika i djurproduktionen är några av de viktigaste förhandlingsfrågorna på jordbruks- och livsmedelsområdet.

Utskottet föreslår att motion 2015/16:234 (M) yrkande 2 med det anförda lämnas utan vidare åtgärd. Vidare anser utskottet att motion 2015/16:3018 (C) yrkande 23 med det anförda i allt väsentligt är tillgodosedd. Motionen kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Regler och ansvar för katter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om förbud mot att överge katter och andra sällskapsdjur, att lösgående katter ska vara vaccinerade och att vildkatter ska fångas in och kastreras.

Jämför reservation 2 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:2866 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13 framhålls att det bör tydliggöras i lagstiftningen att det är förbjudet att överge katter och andra sällskapsdjur.

Även i motion 2015/16:3082 av Markus Wiechel och Paula Bieler (båda SD) yrkande 1 framförs att det bör göras straffbart att överge sin katt. I yrkande 3 framhålls att samtliga kattägare som har sina katter lösgående bör ansvara för att de är vaccinerade. Enligt yrkande 5 behövs krafttag för att fånga in och kastrera vildkatter i syfte att minska kattpopulationen.

Samtliga motionärer refererar till den allmänna inställningen om kattens låga status i samhället och att lagstiftningen måste tydliggöras på detta område.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Utskottet har tidigare redovisat Djurskyddsutredningens slutsatser om förvildade och övergivna djur (bet. 2014/15:MJU10). Där anförs bl.a. följande:

I direktivet till Djurskyddsutredningen (dir. 2009:57) nämns särskilt att uppdraget för utredningen bör omfatta åtgärder mot förvildade och övergivna djur och även en översyn av reglerna om omhändertagande av djur i djurskyddslagen. Djurskyddsutredningen föreslår fem åtgärder för att lösa problemen med övergivna och förvildade djur.

- Den första åtgärden är att tydliggöra att övergivna och förvildade djur av tamdjursarter omfattas av djurskyddslagen. Med tamdjursarter avses djur som av tradition hålls av människan och inte naturligt lever vilt i den svenska naturen.
- Den andra åtgärden är att det införs ett tydligt förbud i djurskyddslagen mot att överge djur.
- Den tredje åtgärden är att det införs krav på att katter ska vara märkta och registrerade. Till skillnad från andra djur som människan håller tillåts katter att röra sig fritt utomhus, och i dag är såväl djurskyddsproblemen som samhällets kostnader för de herrelösa katterna stora. Märkning och registrering gör det möjligt för länsstyrelserna och polisen att skilja herrelösa katter från ägda katter.
- Den fjärde åtgärden är att tydliggöra myndighetsansvaret för att effektivisera hanteringen av övergivna och förvildade djur. Utredaren föreslår att dessa djur enbart ska omfattas av djurskyddslagen och på så sätt alltid vara länsstyrelsens ansvar. Omhändertagandet och myndighetens hantering av dessa djur föreslås också effektiviseras.
- Den femte åtgärden är att katters förmåga att fortplanta sig föreslås begränsas om katterna tillåts röra sig fritt utomhus. Detta kan bl.a. handla om kirurgisk kastrering eller medicinsk behandling och bör regleras i Jordbruksverkets djurskyddsföreskrifter.

Utskottet noterar i betänkandet att det finns olika problem när det gäller katter i Sverige och anser att det är positivt att Djurskyddsutredningen tittat vidare på detta. Utskottet anser även att det är av stor betydelse att den kommande lagstiftningen tydliggör vilka regler som gäller för hur djur får hanteras, hållas och skötas.

Djurskyddsutredningen har även i betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) tittat närmare på hur man kan uppnå en effektivare hantering av herrelösa djur, inklusive katter. Ett alternativ som utredaren resonerar kring är TNR-metoden (trap-neuter-return) som innebär att herrelösa katter fångas in, kastreras och sedan släpps tillbaka ut igen. Utredaren kommer fram till två generella slutsatser om denna metod:

- TNR-metoden kan endast anses vara förenlig med djurskyddslagen om vissa förutsättningar uppfylls.
- TNR-metoden avlägsnar inte katter från ett område, dvs. löser inte problemet om målet är att helt få bort herrelösa katter från ett visst område.

Utredaren anser att det är förenligt med djurskyddslagen att fånga in och ta hand om herrelösa katter om de inte skadas. Däremot är det mer tveksamt att kastrera dem och sedan släppa ut dem igen då katter inte får överges. Enligt djurskyddslagen krävs det att dessa katter får en likvärdig skötsel som andra hållna katter. Myndigheter, veterinärer och forskare har också ställt sig tveksamma till om det med TNR-metoden går att uppnå sådan tillsyn och skötsel som motsvarar de krav som djurskyddslagen ställer. Utredaren delar denna tveksamhet och anser att mer forskning behövs innan metoden kan godkännas från djurskyddssynpunkt.

En proposition om en ny djurskyddslag har aviserats till hösten 2016.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan föreslår Djurskyddsutredningen ett antal åtgärder för att komma till rätta med problemen med förvildade och övergivna djur. Utskottet har tidigare konstaterat att detta är ett stort problem i Sverige, främst när det gäller katter. Utskottet anser att det är angeläget att djurägares ansvar tydliggörs och preciseras och att utformningen av den kommande lagstiftningen på detta område tydliggör vilka regler som gäller för hur djur får hanteras, skötas och hållas. Djurskyddsutredningens betänkande är under beredning inom Regeringskansliet och en proposition har aviserats till hösten 2016, vilket utskottet ser fram emot. Utskottet föreslår att motionerna 2015/16:2866 (SD) yrkande 13 och 2015/16:3082 (SD) yrkandena 1, 3 och 5 med denna redovisning nu lämnas utan vidare åtgärd.

Djurskyddskontroll, djurförbud m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om omfattningen och organiseringen av djurskyddskontrollen, ökad rättssäkerhet vid djurskyddskontroller och vid beslut om djurförbud, höjda straff vid misskötsel av djur och en översyn av omhändertagande av djur.

Motionerna

Djurskyddskontroll

I motion 2015/16:431 av Sofia Arkelsten (M) framhålls att regeringen behöver se till att kontrollerna vid slakt utökas, rättssäkerheten blir bättre i tillsynen och att bötesstraffen höjs för misskötsel av djur. Officiella veterinärer från Livsmedelsverket kontrollerar djuren i samband med slakt. Kontrollerna har resulterat i att flera fall av djurskyddsproblem har upptäckts och polisanmälts. Att Livsmedelsverket skärper sina kontroller av slakterier anser motionären är bra. Vissa djurägare ser dock inte de nuvarande bötesstraffen och kontrollerna som tillräckligt avskräckande. Det har även i media uppmärksammats olikheter i tillsyn och genomförande av djurskyddslagstiftningen över landet. Detta skapar enligt motionären rättsosäkerhet och urholkar tillämpningen av djurskyddslagen.

I motion 2015/16:2751 av Hanna Wigh (SD) yrkande 1 framförs att direktiven för länsstyrelsernas arbete med djurskyddskontroller bör ses över och att deras arbete bör riktas till en tillstånds- och tillsynsenhet med en rådgivande inriktning med erfaren personal som lämnar orosanmälan till djurpolis vid missförhållanden. Motionären lyfter fram att länsstyrelserna både prövar tillstånd, utövar kontroller och utdelar straff, vilket inte kan garantera en rättssäker process. En total genomlysning och omstrukturering av verksamheten är nödvändig där bl.a. ansvarsrollerna delas upp.

Motionären anser att en polisenhet som är helt ägnad djurskydd måste upprättas. Den ska utreda de lagliga aspekterna och de eventuella brott som begås mot djur. Länsstyrelserna ska vara en ren tillstånds- och tillsynsenhet vars syfte är att besöka djurägare och i dialog och samförstånd kartlägga djurhållningen samt ge rådgivning om förbättringar.

Genom denna uppdelning hävdar motionären att det skulle bli en mer rättssäker process och samtidigt frigöra resurser för länsstyrelserna att kunna ha en mer kontinuerlig dialog med och tillsyn över djurägarna.

Djurförbud och omhändertagande av djur

I motion 2015/16:1274 av Jan Ericson (M) yrkas på ökad rättssäkerhet vid beslut om djurförbud. Djurförbud innebär ett stort ingripande i människors liv, och möjligheterna att överklaga är begränsade. Motionären framhåller att djurförbud oftast verkställs omedelbart oavsett överklagande, och om domstolen senare fastställer ett annat beslut så är djuren redan sålda eller avlivade. Motionären anser att lagen bör ändras så att ett djurförbud inte annat än i undantagsfall får verkställas innan det fastställts av domstol.

Enligt motion 2015/16:3013 av Staffan Danielsson och Daniel Bäckström (båda C) behöver man se över länsstyrelsernas tvångsomhändertagande av djur och vart överklagande ska kunna ske. Sverige ska ha ett djurskydd av världsklass, men det är lika klart att det ska finnas en hög rättssäkerhet i förfarandet för detta.

Ett sådant myndighetsbeslut kan överklagas till förvaltningsdomstol. Denna tar vid sin prövning främst hänsyn till att myndighetens beslut gått formellt rätt till men går vanligen inte in i sakbehandling om djuren hade det så dåligt att ett tvångsomhändertagande var motiverat. Eftersom behandlingen i förvaltningsdomstolen sker efter att djuren omhändertagits finns det heller ingen möjlighet för domstolen att på plats besiktiga deras kondition och miljö. Mot denna bakgrund anser motionärerna att man borde utreda om länsstyrelsens beslut om tvångsomhändertagande av djur i lantbruket kunde prövas i t.ex. tingsrätten i stället för i förvaltningsrätten.

Vidare anser motionärerna att djuren ska kunna avyttras på mer flexibla sätt än genom enbart tvångsomhändertagande, t.ex. genom att djuren under god tillsyn under en kort övergångsperiod är kvar på gården och kan försäljas av lantbrukaren själv och att det ska finnas en möjlighet för djurägaren att kunna begära en s.k. second opinion av en annan inspektör.

När det gäller förvaltningsrättens hantering av djurskyddsärenden föreslår motionärerna att förvaltningsrätten i djurskyddsmål ska kunna kompletteras med tekniska råd och särskilda ledamöter med sakkunskap.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Djurskyddskontroll

Både Livsmedelsverket och länsstyrelserna ansvarar för kontroller av djurskydd vid slakterier. Livsmedelsverket, dvs. de officiella veterinärerna, ansvarar för de löpande inspektionerna när djuren lastas av transporten, när de finns i slakteriets stall och under själva slakten. I den officiella veterinärens arbetsuppgifter ingår kontroll av inkommande transportfordon, kontroll av de enskilda djuren (levandedjursbesiktning), kontroll av hantering och drivning av djuren, kontroll av förhållandena under uppställning och kontroll av att företaget säkerställer god bedövningskvalitet och erforderlig avblodning av de slaktade djuren. Huvuddelen av kontrollerna sker i form av planerade inspektioner för att se om slakterierna i praktiken följer djurskyddslagstiftningen. Påträffas skador ska Livsmedelsverket underrätta länsstyrelsen, eftersom länsstyrelsen i dessa fall har hela ansvaret för djurskyddskontrollen.

Länsstyrelsen kontrollerar att djurskyddslagen och föreskrifterna om djurskydd följs men även för kontroller av revisionskaraktär (förprovning och kontrollmätning av uppställningsutrymmen, granskning av djurskyddsplan och annan dokumentation). Länsstyrelserna har ansvar för att anmäla missförhållanden som djuren utsatts för på gården och under transporten till slakteriet. Livsmedelsverket ansvarar för att åtalsanmäla djurskyddsbrott på slakteriets område och missförhållanden som den officiella veterinären observerar när djuren lastas av vid slakteriet.

I budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23) betonas att såväl regeringen som myndigheterna har, sedan ansvaret för djurskyddskontrollen förstatligades 2009, arbetat kontinuerligt och på olika

sätt för att stärka och förbättra djurskyddskontrollen. Jordbruksverket håller bl.a. på att ta fram en ny vägledning för hur de officiella veterinärerna på slakterierna ska bedöma djurskyddet. Vägledningen förtydligar hur veterinärerna ska hantera brister och handlägga avvikelser i djurskyddet och hur informationsutbytet mellan veterinärerna och djurskyddshandläggarna på länsstyrelserna bör gå till. Tillsammans med Livsmedelsverket och Sveriges Lantbruksuniversitet har Jordbruksverket även genomfört utbildningar för veterinärerna på slakterierna. Åtgärderna bedöms innebära en ökad likriktning och effektivisering av djurskyddskontrollen och bidra till att förbättra djurskyddet på lång sikt.

Även Livsmedelsverket har förbättrat sina rutiner för att se till att länsstyrelsen informeras om alla händelser där djur farit illa under uppfödningen eller transporten till slakteriet. Nu står det tydligt i rutinerna att länsstyrelsen ska underrättas varje gång djur verkat ha farit illa under uppfödning eller transport. Livsmedelsverket har också startat ett särskilt kontrollprojekt och gör månadsvisa uppföljningar. Det finns dessutom ett nytt elektroniskt verktyg för kontrollrapportering som ska göra det enklare för Livsmedelsverkets inspektörer att sammanställa enhetliga, säkra och tydliga rapporter och att informera länsstyrelsen.

Enligt budgetpropositionen för 2016 ökade antalet genomförda kontroller något under 2014 jämfört med föregående år. Myndigheternas mål om att minst 50 procent av kontrollerna ska vara riskbaserade uppfylldes i några län men inte för landet som helhet. För landet som helhet sjönk den genomsnittliga andelen riskbaserade kontroller något jämfört med 2013, vilket framför allt bedöms bero på den stora mängden anmälningsärenden, som tar stora resurser i anspråk. Även om antalet genomförda kontroller har ökat något och kvaliteten, effektiviteten och rättssäkerheten i kontrollen under åren bedöms ha förbättrats kontinuerligt, anser regeringen att det fortfarande utförs alltför få kontroller.

I Statskontorets rapport Djurskyddskontrollens utveckling (2011:23) bedömer Statskontoret att kontrollverksamheten har utvecklats avsevärt efter att djurskyddskontrollen flyttats från kommunerna till länsstyrelserna och att den, trots vissa brister, håller en högre nivå. Objektiviteten, likvärdigheten och rättssäkerheten i myndigheternas handläggning av ärenden har ökat. Huruvida djurskyddet har blivit bättre har Statskontoret inte utvärderat.

I direktiven till Djurskyddsutredningen (dir. 2009:57) står att utredaren ska göra en översyn av djurskyddslagens bestämmelser om straff och påföljd. Utredaren föreslår i betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) att ett grovt brott mot djurskyddslagen införs där straffskalan är fängelse i högst fyra år. Gärningar som bör bedömas som grova är uppsåtliga brott som medfört eller som kunnat medföra omfattande djurlidande till följd av att någon allvarligt har åsidosatt sina skyldigheter som djurhållare eller betydande ekonomisk vinning för djurhållaren. Grovt brott mot djurskyddslagen ska även kunna utdömas om brottet har utförts organiserat eller systematiskt eller har utförts med förslagenhet. Djurskyddsutredningens förslag bereds för närvarande

inom Regeringskansliet. Som redovisats i föregående avsnitt har en proposition aviserats till hösten 2016.

Ansvarsfördelningen för djurskyddskontrollen är sådan att det är länsstyrelsen som har till uppgift att i hela länet kontrollera att djuren har det så bra som lagen kräver. De kontrollerar kennlar, hund- och kattpensionat, zoobutiker, ridskolor, djurstallar och andra ställen där djur hålls men följer även upp klagomålsärenden från allmänheten. Länsstyrelsen meddelar också tillstånd eller godkännanden till vissa typer av verksamheter med djur. Det kan gälla anläggningar för offentlig förevisning av djur eller tillstånd för t.ex. ridskolor, uthyrning av stallplatser, hunddagis, hund- och kattavel, zoobutiker och andra typer av djurhållning. Polisen utreder misstankar om brott mot djurskyddslagen eller brottsbalken och polismyndigheten är tillsynsmyndighet för lagen (2007:1150) om tillsyn över hund och katt. När länsstyrelsen har beslutat om ett omhändertagande av djur är det polisen som utför själva omhändertagandet.

Regeringen beslutade den 24 april 2014 att tillkalla en särskild utredare (kommittédir. 2014:59) för att utreda och lämna förslag till förändringar av polisens uppgifter i syfte att renodla verksamheten, så att polisen i ökad utsträckning kan koncentrera sig på huvuduppgifterna att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt bekämpa brott. Genom beslut om tilläggsdirektiv (kommittédir. 2015:3) i januari 2015 begränsades uppdraget till att enbart gälla polisens arbetsuppgifter rörande djur. Uppdraget slutredovisades i betänkandet Med fokus på kärnuppgifterna – En angelägen anpassning av Polismyndighetens uppgifter på djurområdet (SOU 2015:3) till regeringen den 31 januari 2015.

Utredningen har i sitt arbete utgått från att Polismyndighetens arbetsuppgifter på djurområdet ska kännetecknas av att det antingen ska krävas en polismanns särskilda yrkesutbildning och befogenheter att använda våld eller tvång för att utföra dem eller att det ur ett brett förvaltningsperspektiv är mest effektivt och ändamålsenligt att uppgiften utförs av Polismyndigheten. Med den utgångspunkten menar utredningen att Polismyndighetens uppgifter med inriktning på djur bör begränsas till följande tre huvudområden:

- ingripa i akuta situationer för att t.ex. upprätthålla den allmänna ordningen och säkerheten, avvärja fara och förhindra att djur lider
- hjälpa länsstyrelsen i de fall där åtgärderna inte kan utföras utan en polismanns särskilda vålds- och tvångsbefogenheter
- underrätta länsstyrelsen om man vid utförandet av sina kärnuppgifter får kännedom om något som motiverar att länsstyrelsen agerar mot t.ex. brister i djurhållningen eller andra förhållanden som står under länsstyrelsens tillsyn.

Utredningen menar att Polismyndigheten däremot inte bör ha till uppgift att exempelvis transportera, förvara, sälja, skänka bort eller låta avliva och omhänderta djur. Polismyndigheten bör inte heller följa upp brister i djurhållningen, utfärda förelägganden eller handlägga förvaltningsärenden

som rör djur. Ambitionen med att renodla Polismyndighetens arbetsuppgifter på djurområdet är att ge myndigheten bättre förutsättningar för sin kärnverksamhet, samtidigt som vissa uppgifter kan utföras lika väl eller bättre av en annan huvudman. Förslagen från utredningen bereds för närvarande inom Regeringskansliet (prop. 2015/16:1 utg.omr. 4).

I betänkande 2014/15:JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet redovisas att Polismyndigheten i Stockholms län under 2011 startade en ny satsning mot djurplågeri och djurskyddsbrott: djurskyddspolisen. Målet var bl.a. att utveckla det förebyggande arbetet, öka lagföringen och skapa en mer rättssäker hantering av djurskyddsbrott. Sedan dess har bl.a. även Polismyndigheten i Kalmar län satsat på en djurgrupp vars syfte är att det ökande antalet djurärenden hos polisen ska hanteras mer effektivt och av personer som kan den ofta komplicerade lagstiftningen.

Av budgetpropositionen för 2016 utgiftsområde 23 framgår att det bedrivs ett aktivt arbete för att förbättra djurskyddskontrollen. Jordbruksverket har bl.a. initierat ett tvåårigt forskningsprojekt om bemötande och kommunikation vid djurskyddskontrollen då detta har stor betydelse för både genomförandet av kontrollen och för efterlevnaden av regelverket. Länsstyrelserna har även tagit fram nya och mer avancerade kompetensutvecklingsplaner för respektive myndighet.

Djurförbud och omhändertagande av djur

Bestämmelser om djurförbud finns i 29 § djurskyddslagen. Bestämmelser om omhändertagande av djur finns i 31 och 32 §§ djurskyddslagen. När länsstyrelsen beslutar om omhändertagande av djur ska länsstyrelsen snarast fastställa om djuret ska säljas, överlåtas på annat sätt eller avlivas enligt 34 § djurskyddslagen. Länsstyrelsens beslut om omhändertagande av djur enligt 31 eller 32 § djurskyddslagen kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Enligt den allmänna instansordningen i Sverige är förvaltningsrätten en allmän förvaltningsdomstol och handlägger mål som främst rör tvister mellan enskilda personer och myndigheter. Därav följer att länsstyrelsens beslut kan överklagas till en allmän förvaltningsdomstol. De allmänna domstolarna handlägger bl.a. brottmål och tvistemål mellan enskilda individer, och tingsrätten är den första domstol man kommer i kontakt med i dessa ärenden.

Enligt 74 § djurskyddsförordningen gäller beslut om omhändertagande av djur i allmänhet omedelbart om inte den beslutade myndigheten bestämmer något annat. Enligt förarbetena till djurskyddslagen (prop. 1987/88:93) är avsikten bl.a. att åstadkomma en snabbare och enklare handläggning av ärenden om förfarandet efter omhändertagande av djur. Detta ansågs motiverat både från djurskyddssynpunkt och med hänsyn till de kostnader som uppkommer för staten.

Djurskyddsutredningen har i sitt betänkande Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) sett över möjligheterna att förtydliga utformningen av bestämmelserna om djurförbud och omhändertagande och deras inbördes

relation. Utredningen anser att reglerna om djurförbud är mycket viktiga för att efterlevnaden av djurskyddsbestämmelserna ska vara effektiv. Det är viktigt att det ingripande som görs står i proportion till förseelsen och risken för att djuren far illa. Utredaren föreslår därför att den som har dömts för brott mot djurskyddslagen eller inte rättar sig efter upprepade förelägganden eller beslut av kontrollmyndigheten ska kunna meddelas djurförbud om det är befogat från djurskyddssynpunkt. Beslutet ska inte enbart grundas på antalet förelägganden, förbud eller domar mot djurskyddslagen. Kontrollmyndigheterna bör göra en nyanserad bedömning av vilka omständigheter som har föranlett djurförbudet och en noggrann bedömning av riskerna för att det upprepas.

När det gäller omhändertagande enligt 31 § djurskyddslagen anser Djurskyddsutredningen att det bör vara möjligt för en djurhållare som har meddelats djurförbud att inom viss tid få tillfälle att själv avveckla sitt djurinnehav på ett lämpligt sätt om djuren inte är utsatta för lidande. Det bör dessutom även bedömas om djurhållaren har förutsättningar att själv avveckla djurinnehavet. När det gäller bestämmelserna om omedelbart omhändertagande av djur anser utredaren att de fyller ett angeläget syfte, är ändamålsenliga och bör flyttas över till den nya lagen.

När länsstyrelsen fattar beslut om omhändertagande ska det enligt 34 § djurskyddslagen fastställas om djuret ska säljas, överlätas på annat sätt eller avlivas. Utredaren anser att utgångspunkten även fortsättningsvis bör vara att det ska vara en fråga om snabbt förfarande. Detta motiveras både av djurskyddsskäl och av kostnadsskäl såväl för det allmänna som för den enskilde. En konsekvens av detta är dock att det kan uppstå problem om en högre rättslig instans vid en prövning bedömer att beslutet var felaktigt. Utredaren gör dock bedömningen att det inte finns skäl att föreslå någon utvidgning av det allmännas skadeståndsansvar i samband med omhändertagande av djur då detta skulle kunna leda till en lägre djurskyddsnivå då kontrollmyndigheter kan dra sig för omhändertagande för att undvika skadeståndsansvar alternativt att senare omständigheter kan ha tillkommit som inte längre motiverar ett omhändertagande.

Djurskyddsutredningens betänkande (SOU 2011:75) är under beredning i Regeringskansliet. Regeringen har aviserat att de kommer lämna en proposition om en ny djurskyddslag till riksdagen under hösten 2016.

I budgetpropositionen för 2016 utgiftsområde 23 framgår att regeringen såväl som myndigheterna har, sedan ansvaret för djurskyddskontrollen förstärktes 2009, arbetat kontinuerligt och på olika sätt för att stärka och förbättra kontrollen. Myndigheterna har bl.a. fortsatt det sedan 2012 pågående arbetet med att skapa en gemensam målbild, med underliggande delmål, för djurskyddskontrollen. I Rådet för djurskyddskontroll, ett samverkansråd som regeringen har inrättat mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna, följs de olika delmålen upp och revideras för att ytterligare föra utvecklingen av kontrollen framåt. Den riskklassificeringsmodell för djurskyddsobjekt som Jordbruksverket i samarbete med länsstyrelserna har tagit fram, och som syftar

till att göra det möjligt att rikta kontroller dit de behövs som bäst, togs i drift under året. Vidare har myndigheterna på uppdrag av regeringen analyserat resursanvändningen för djurskyddskontrollen och om det finns möjligheter till effektiviseringar. Av analysen framgår att myndigheterna prioriterar djurskyddsarbetet högt och att mer resurser används för djurskyddsarbetet än de som tillförts länsstyrelserna med anledning av att djurskyddskontrollen förstärktes 2009.

I budgetpropositionen konstaterar regeringen vidare att även om antalet genomförda kontroller har ökat något och kvaliteten, effektiviteten och rättssäkerheten i kontrollen under åren bedöms ha förbättrats kontinuerligt, utförs det fortfarande alltför få kontroller. Även Statskontoret bedömde i sin rapport Djurskyddskontrollens utveckling (2011:23) att kontrollverksamheten har utvecklats avsevärt efter att den flyttats från kommunerna till länsstyrelserna och att objektiviteten, rättssäkerheten och likvärdigheten ökat. Statskontoret tittade dock inte på huruvida djurskyddet har blivit bättre.

Justitieutskottet konstaterar i betänkande 2015/16: JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet att de vid flera tillfällen uttalat sig om motionsyrkanden om kompetens och bemötande vid rättsväsendets myndigheter. Utskottet instämde i att det är viktigt att anställda inom rättsväsendets olika myndigheter har hög kompetens inom olika områden. Utskottet konstaterade också att det inom rättsväsendets myndigheter kontinuerligt vidtas åtgärder för att öka kompetensen inom många olika områden. Utskottet understryker att frågor om kompetens och bemötande är av central betydelse för att rättsväsendets myndigheter ska kunna fullgöra den viktiga uppgiften att värna den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet.

Utskottets ställningstagande

Regeringen och berörda myndigheter har ända sedan ansvaret för djurskyddskontrollen förstärktes 2009 arbetat för att på olika sätt stärka och förbättra djurskyddskontrollen. Utskottet konstaterar att både Jordbruksverket och Livsmedelsverket arbetar med att förbättra djurskyddskontrollerna på slakterier genom att förtydliga rutiner och ta fram vägledningar och utbildningar. Detta är åtgärder som ska bidra till att öka likriktningen av kontrollen och bidra till att förbättra djurskyddet på lång sikt, vilket är positivt. Utskottet noterar även att det kontinuerligt vidtas kompetenshöjande åtgärder för både djurskyddsinspektörer och personal på rättsväsendets myndigheter. Kompetens är av central betydelse för att värna den enskildes rättstrygghet och rättssäkerhet. Regeringen har bedömt att djurskyddskontrollens kvalitet, effektivitet och rättssäkerhet kontinuerligt förbättras men att det fortfarande utförs för få kontroller, en bedömning som utskottet delar.

Utskottet noterar att utredningen om renodling av Polismyndighetens verksamhet lämnade sitt betänkande i januari 2015. I betänkandet föreslås att många av Polismyndighetens arbetsuppgifter på djurområdet flyttas till en annan huvudman som kan utföra dessa arbetsuppgifter på likvärdigt eller

bättre sätt så att Polismyndigheten kan fokusera på sina kärnuppgifter. Utskottet noterar att betänkandet är under beredning inom Regeringskansliet och anser att utfallet av denna process bör avvaktas.

Djurskyddsutredningen har i sitt betänkande Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) sett över bestämmelserna om djurförbud och omhändertagande av djur och sett vissa behov av förtydliganden. Som nämnts tidigare är betänkandet under beredning inom Regeringskansliet, och en proposition om en ny djurskyddslag är aviserad till hösten 2016. Utan att föregripa regeringens beredning av utredningens förslag om djurförbud och omhändertagande av djur vill utskottet betona vikten av att det ingripande som görs står i proportion till förseelsen och risken för att djuren far illa. Utskottet delar Djurskyddsutredningens bedömning att djurförbudsbeslut inte enbart ska grundas på antal förelägganden etc. utan att nyanserade bedömningar ska göras från fall till fall. I det initiala skedet kan det vara minst lika viktigt med vägledning.

Utskottet föreslår med det anförda att motionerna 2015/16:431 (M), 2015/16:1274 (M), 2015/16:2751 (SD) yrkande 1 och 2015/16:3013 (C) lämnas utan vidare åtgärd.

Djurhållning i lantbruket m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om krav på enbart frigående höns inom värphönshållningen, grisars rätt till utevistelse och en ny lag om tjänstedjur och djurplågeri.

Jämför reservationerna 3 (V) och 4 (V).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2015/16:21 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4 bör regeringen ta fram ett förslag på regelverk med krav på enbart frigående höns inom värphönshållningen. Av de ca 7 miljoner höns som ingår varje år i den industriella äggproduktionen i Sverige hålls ca 1 miljon i bur. Det begränsade utrymme dessa burhöns har innebär begränsade möjligheter till naturligt beteende jämfört med de frigående hönsen. Studier har även visat skillnader i naturligt beteende hos höns som är i bur och de som är frigående.

I motion 2015/16:429 av Sofia Arkelsten (M) framhålls att grisar ska ha rätt till utevistelse. Motionären lyfter fram att grisar inte har samma rätt att vistas utomhus under sommaren som bl.a. kor har enligt 10 och 11 §§ djurskyddsförordningen. Grisars behov av utevistelse och en möjlighet att bete sig naturligt är minst lika stort som för kor.

I motion 2015/16:2034 av Jeff Ahl (SD) framhålls att tjänstedjur bör skyddas av en ny lag om djurplågeri av tjänstedjur. Polisens hundar räknas i dag som egendom, vilket motionären anser är felaktigt. Om tjänstedjur utsätts

för våld av något slag ska detta ses som ett extra allvarligt fall av djurplågeri och bör därför dömas hårdare än vanligt djurplågeri.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Krav på frigående höns

Frågan om frigående höns har tidigare behandlats av utskottet (bet. 2011/12:MJU21). I betänkandet anför utskottet följande:

När det gäller hönor konstaterar utskottet att enligt svensk djurskyddslagstiftning och hönsdirektivet (rådets direktiv 1999/74/EG om att fastställa minimivillkor för skyddet av värphöns) är minimikravet för god hönsvälfärd tillgång till rede, sittpinne och ströbad. Både inredda burar och system för frigående höns uppfyller lagstiftningens krav på att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. I betänkandet Ny djurskyddslag anføres att de olika inhysningssystemen har olika för- och nackdelar. EU-kommissionen lämnade i uppdrag åt Efsa att avge ett vetenskapligt yttrande (Efsa 2005) om olika inhysningssystem för värphöns. Efsa konstaterade 2005 att det inte fanns någon accepterad metod att väga ihop olika välfärdsindikatorer och redovisade därför för- och nackdelar med olika inhysningssystem för värphöns. Efsa tog således inte ställning till om det ena inhysningssystemet är bättre eller sämre än det andra. I betänkandet framhålls vidare att det under den svenska omställningsperioden bedrevs en mycket omfattande forskning och att den samlade kunskap som i dag finns om djurvälstånd och inhysning av värphöns i Sverige är unik i ett EU-perspektiv. Utskottet noterar att utveckling av välfärden för värphöns är ett fortsatt aktuellt forskningsområde i Sverige som berör såväl inredda burar som system för frigående höns. I betänkandet dras slutsatsen att både inredda burar och frigående system för höns uppfyller de funktionskrav som forskare har ställt upp om att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Utredaren anser att det i dagsläget i stor utsträckning är en värderingsfråga vilket inhysningssystem som totalt sett är bäst för hönan.

Enligt Jordbruksverkets marknadsrapport för ägg från april 2015 har antalet hönsplatser i inredd bur minskat medan antalet hönsplatser i frigående system ute och inne och i ekologisk produktion har ökat under det senaste året.

	2011	2012	2013	2014	2015
Ekologisk	749 539	792 239	809 412	826 307	964 934
Frigående ute	3 100	21 625	28 625	54 625	109 166
Frigående inne	3 468 659	3 684 495	4 087 546	4 449 916	4 756 173
Inredd bur	2 297 697	2 308 955	2 083 537	1 721 690	1 532 094
<i>Miljontal värphöns per produktionsmetod</i>					

Källa: Svenska Ägg.

I marknadsrapporten framgår att produktionen av ägg steg varje år under perioden 2007–2013 för att minska med nästan 6 procent 2014. De två främsta orsakerna till produktionsminskningen förra året är den minskade efterfrågan på ägg från inredd bur och den ökade efterfrågan på ekologiska ägg. En del

stallar med inredd bur står antingen tomma eller byggs om till frigående system, samtidigt som stallar byggs eller anpassas till ekologisk produktion.

Enligt Näringsdepartementet har det inte förprovats några burar till värphöns efter 2010, vilket innebär att det sker en naturlig utfasning i ganska hög takt redan i dag (bl.a. på grund av trycket från konsumenter och detaljhandel). Burar kan vara att föredra av hygienskal (djuren hålls skilda från sin avföring, vilket minskar risken för parasiter och dylikt) medan lösgående ger större möjlighet till naturligt beteende (men då vistas de i onaturligt stora flockar och kan bli illa åtgångna av flockfränder). Det finns för- och nackdelar med båda systemen. Enligt departementet går Sverige mot bara lösgående hönor genom en naturlig utveckling.

Krav på utevistelse för grisar

Frågan om krav på utevistelse för grisar har behandlats av utskottet flera gånger tidigare (bl.a. i bet. 2011/12:MJU21). Man har då uppmärksammat bl.a. att avelsarbete för grisar i många år har inriktats mot att få så snabbväxande djur som möjligt. Sverige är dock ett av få länder som även har tagit med djurhälsoaspekter i avelsmålen för grisar, t.ex. motstånd mot stresskänslighet, hälsobefrämjande kroppsbyggnad och motståndskraft mot sjukdomar. Ändå behövs enligt betänkandet en anpassning av djurmaterialet i ekologisk produktionsmiljö för att undvika bl.a. leddskador. Forskning vid bl.a. Sveriges Lantbruksuniversitet pekar mot att en gris som föds upp i ett konventionellt uppfödningssystem inte klarar av att röra sig så mycket utomhus som den ekologiska grisen får göra. Utskottet noterar i betänkandet att en ensidig avelsriktning har medfört att vissa konventionella grisraser får djurskyddsproblem i en i övrigt önskvärd utomhusmiljö.

I betänkande 2013/14:MJU10 Ändringar i djurskyddslagen redovisas bl.a. att det genom 1988 års djurskyddslagstiftning infördes i förordningen att avelssvin, om det är möjligt, sommartid ska ges tillfälle att vistas ute (12 §), att svin ska hållas lösgående (14 §), att fixeringsanordningar inte får användas annat än tillfälligtvis (15 §) och att boxar för svin ska vara försedda med halm eller annat jämförbart material (16 §). Djurskyddsutredningen har tittat på detta och redovisar i sitt betänkande Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) att dessa bestämmelser på förordningsnivå har lett till många olika tolkningar. Även om möjlighet till utevistelse för avelssvin främst har blivit verklighet i den ekologiska grisuppfödningen så har djurskyddslagstiftningen lett till att uppfödningssystemen i Sverige i många hänseenden har utvecklats åt ett annat håll än i övriga EU. Den har t.ex. stimulerat till byggnadslösningar där utevistelse kan ingå i systemen för hållande av exempelvis sinsuggor.

Djurskyddsutredningen föreslår även i sitt betänkande att begreppet naturligt beteende ska klargöras i den nya lagen genom att det anges att djur ska hållas och skötas på ett sådant sätt att de ges möjlighet att utföra sådana naturliga beteenden som djuren är starkt motiverade för och som ger djuren en funktionell återkoppling, dvs. minskar djurets motivation att utföra beteendet

i fråga. Dessa beteenden begränsas dock till beteenden som rör djurens behov av rörelse, vila, komfort, sysselsättning, födosök och socialt umgänge. Utredaren anser inte att det i lagen ska regleras exakt vilka beteenden som avses med naturligt beteende eftersom det skulle ge lagen en mycket hög detaljeringsgrad, utan detta bör i stället regleras i Jordbruksverkets föreskrifter och uppdateras i takt med ny kunskap på området.

Det finns både för- och nackdelar med ett krav på utevistelse för grisar. Grisarna kan utföra sitt naturliga beteende och få motion samtidigt som det finns en eventuell hälsoproblematik och eventuellt stora investeringskostnader. Det har gjorts försök som har jämfört effekter på grisars ledhälsa av inne- och utevistelse (Effects of free-range and confined housing on joint health in a herd of fattening pigs, Etterlin et al. BMC Veterinary Research 2014, 10:208). Resultatet indikerar att utegrisar har mer ledlidande än innegrisar. Försöket sammanfattas med att det behövs mer forskning om varför utegrisar har sämre ledhälsa och om särskilda utegrisar behöver avlas fram.

Som tidigare redovisats har regeringen aviserat en proposition om en ny djurskyddslag till hösten 2016.

Tjänstedjur och djurplågeri

Alla djur kan vara egendom i civilrättslig mening, dvs. de är saker som man kan äga, sälja, köpa, hyra etc. och som har ett visst ekonomiskt värde. Att djur är en sak som kan vara någons egendom innebär också att de kan bli föremål för olika egendomsbrott, t.ex. stöld och skadegörelse (brottet riktar sig då mot ägaren som är målsägande i straffprocessen). Det finns dock också bestämmelser som syftar till att skydda djuren som sådana (också mot ägaren), t.ex. djurplågeribestämmelsen i 16 kap. 13 § brottsbalken och hela djurskyddslagen (som också har straffbestämmelser för den som överträder vissa av bestämmelserna i lagen eller i föreskrifter meddelade med stöd av lagen). I djurskyddslagen finns t.ex. förbud mot att utsätta djur för onödigt lidande och mot att äga dem.

Tillämpningen av djurplågeribestämmelsen förutsätter att man kan visa att djuret utsatts för lidande. Om det är den som håller djuret som har utsatt det för våld kan det annars i andra hand bli aktuellt att pröva om denne har gjort sig skyldig till brott mot djurskyddslagen (t.ex. förbudet mot äga). Om det är någon utomstående som har angripit djuret är det snarare ansvar för skadegörelse som kommer i fråga eftersom djurskyddslagens bestämmelser riktar sig till den som håller djuret.

Alla dessa regler är tillämpliga även på tjänstedjur precis som på andra djur som hålls i fångenskap. Djuren kan dock aldrig vara part i en process eller få skadestånd etc. Enligt Näringsdepartementet pågår inget arbete inom Regeringskansliet om tjänstedjurs rättsstatus.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det oavsett inhysningssystem är viktigt med en utveckling mot minskad täthet och ökade möjligheter för naturligt beteende för värphöns. Sverige bör därför när möjlighet ges fortsätta att arbeta för höjda minimikrav inom EU. Utskottet välkomnar att det håller på att ske en naturlig utfasning av värphöns i burar. Statistiken visar på en minskad efterfrågan på ägg från inredda burar och ökad efterfrågan på ekologiska ägg och ägg från frigående värphöns ute och inne.

Djurskyddsutredningen har i betänkandet Ny djurskyddslag föreslagit att begreppet naturligt beteende ska klargöras i den nya djurskyddslagen men att exakt vilka beteenden som avses ska regleras i Jordbruksverkets föreskrifter. Betänkandet är som tidigare nämnts under beredning inom Regeringskansliet.

Som utskottet redovisat ovan har olika försök har gjorts på inne- och utegrisar i syfte att se hur grisar klarar sig i utemiljö. Resultaten pekar på att det kan finnas en viss hälsoproblematik med grisars utevistelse då utegrisar har mer ledlidande än innegrisar. Enligt utskottets mening kan det finnas skäl att undersöka sambandet mellan sämre ledhälsa och utevistelse närmare så att i grunden positiva faktorer som ökad möjlighet till rörelse och naturligt beteende främjas.

Utskottet föreslår att motionerna 2015/16:21 (V) yrkande 4 och 2015/16:429 (M) med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller en lag om tjänstedjur och djurplågeri konstaterar utskottet att det finns bestämmelser som skyddar tjänstedjur, precis som andra djur som hålls i fångenskap. Det faktum att djur kan vara egendom i civilrättslig mening innebär att de kan utsättas för stöld och skadegörelse. Samtidigt finns djurplågeribestämmelsen i brottsbalken som syftar till att skydda djuret som sådant. Detta skulle kunna ses som att djuren har ett dubbelt skydd. Mot bakgrund av redovisningen ovan är utskottet inte berett att föreslå någon åtgärd med anledning av motion 2015/16:2034 (SD). Motionen avstyrks.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (S, M, SD, MP, C, V, L) om djurskydd som rör förslag som har behandlats tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (V) och 5 (L).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet tidigare har behandlat under valperioden i betänkandena 2014/15:MJU10 Djurskydd, 2014/15:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella

närings-, landsbygd och livsmedel och 2014/15:MJU3 Livsmedelspolitik. Riksdagen följde utskottets förslag och avslag motionsyrkandena. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

1. Djurskyddsarbetet inom EU, punkt 1 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:21 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 7 och
avslår motion

2015/16:3018 av Eskil Erlandsson m.fl. (C) yrkande 21.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att regeringen inom EU måste agera kraftfullare för djuren. Handlingsplanen för djurskydd inom EU under perioden 2012–2015 har löpt till ända, och en ny handlingsplan för perioden 2016–2020 har ännu inte presenterats. EU har gjort en översyn av transportförordningen för levande djur och presenterade konkreta förslag på hur situationen för djur under transporter kan förbättras. I dessa och andra fall där djur är involverade förväntar vi oss att Sverige kommer att spela en viktig roll. Vänsterpartiet anser att enskilda medlemsländer ska kunna hänvisa till djurvälståndet och kunna stoppa transporter som inte är acceptabla ur ett djurskyddsperspektiv. Det skulle därmed skapa möjlighet för varje medlemsland att införa en s.k. djurskyddsgaranti. Sverige bör inom EU framhålla rätten att kunna gå före med mer ambitiösa bestämmelser på det nationella planet när det gäller djurskydd.

Det ovan anförda bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Regler och ansvar för katter, punkt 3 (SD)

av Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:2866 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13 och
avslår motion
2015/16:3082 av Markus Wiechel och Paula Bieler (båda SD) yrkandena 1, 3
och 5.

Ställningstagande

I Djurskyddsutredningen från 2011 föreslås att det mer tydligt ska framgå i djurskyddslagen att det är förbjudet att överge djur. Det finns i dag en allmän inställning till katten som ger den en relativt låg status i samhället. En vanlig huskatt kostar inte mycket att köpa, och det finns en allmän uppfattning att en katt klarar sig själv i naturen oavsett årstid och avsaknad av mänsklig omsorg. Av Djurskyddsutredningen och de undersökningar som det refereras till på området kan konstateras att ett övergett domesticerat djur, som exempelvis katten, inte klarar sig särskilt bra, speciellt inte unga katter. Det är viktigt att det tydliggörs i lagstiftningen att det är förbjudet att överge katter och andra sällskapsdjur.

Det ovan anförda bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Krav på frigående höns, punkt 6 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:21 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

Ungefär 7 miljoner höns ingår varje år i den industriella äggproduktionen i Sverige. Av dessa hålls ca 1 miljon i bur. Andelen höns i bur har under perioden 2007–2015 minskat från ungefär 40 procent till runt 20 procent. Det begränsade utrymmet för dessa höns innebär att de inte kan flyga och att de har begränsade möjligheter att sträcka på benen och vingarna eller putsa sig. Burhönsen har därför begränsade möjligheter till naturligt beteende jämfört med de frigående hönsen. Studier har även visat skillnader i naturligt beteende

hos höns som är i bur och de som är frigående. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på regelverk med krav på enbart frigående höns inom värphönshållningen.

Det ovan anförda bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

4. Krav på utevistelse för grisar, punkt 7 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:429 av Sofia Arkelsten (M).

Ställningstagande

Föreningen Djurens rätt har uppmärksammat att grisar inte har rätt att vistas ute. I dag har kor, får och getter, med vissa undantag, rätt att vistas utomhus under sommaren enligt 10 och 11 §§ djurskyddsförordningen. För grisar finns inget motsvarande krav, detta trots att grisars behov av utevistelse i en naturlig miljö och en möjlighet att bete sig naturligt är minst lika stort som för kor, får och getter. Grisar ska ha rätt till utevistelse.

Det ovan anförda bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 9 (M)

Jonas Jacobsson Gjörtler (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M) och Jesper Skalberg Karlsson (M) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller vårt förslag hänvisar vi till vår nu aktuella motion. Vi vidhåller de synpunkter vi framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 9 (SD)

Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller vårt förslag hänvisar vi till vår nu aktuella motion. Vi vidhåller de synpunkter vi framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 9 (C)

Kristina Yngwe (C) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller vårt förslag hänvisar vi till vår nu aktuella motion. Vi vidhåller de synpunkter vi framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 9 (V)

Jens Holm (V) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller vårt förslag hänvisar vi till vår nu aktuella motion. Vi vidhåller de synpunkter vi framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

5. Motioner som bereds förenklat, punkt 9 (L)

Lars Tysklind (L) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns i bilaga 2. När det gäller vårt förslag hänvisar vi till vår nu aktuella motion. Vi vidhåller de synpunkter vi framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:21 av Jens Holm m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på ny djurskyddslagstiftning baserad på djurskyddslagsutredningens förslag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen beslutar att det i djurskyddslagen ska införas en ny paragraf, 4 a §, med den lydelse som framgår i motionen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur fler lantbruksdjur inom animalieproduktionen ska ges möjlighet till utevistelse och naturligt beteende och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på regelverk med krav på enbart frigående höns inom värphönshållning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa en handlingsplan för att minimera antalet djur i djurförsök och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att garantera att även cirkusnäringen lever upp till djurskyddslagstiftningens krav vad gäller möjligheterna till naturligt beteende och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör framhålla rätten att kunna gå före med mer ambitiösa bestämmelser på det nationella planet gällande djurskyddet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen, i dialog med riksdagen och med berörda intresseorganisationer, bör utarbeta en tydlig strategi för att få till stånd en FN-deklaration för djurvälstånd och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör engagera sig för att höga krav på djurskydd och minskad köttkonsumtion ska bli en beståndsdel i det globala arbetet för en hållbar utveckling, t.ex. på FN:s klimattoppmöten och efterarbetet till Rio + 20, och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:234 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta fram en tydlig strategi för hur man kan minska importen av kött från länder som använder mycket antibiotika i sin djuruppfödning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva en aktiv politik i EU som gör att fler länder tvingas minska sin antibiotikaanvändning vid djuruppfödning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:325 av Paula Holmqvist m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillsyn av djurskyddet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:421 av Sofia Arkelsten (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda vilda djur på cirkus och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:429 av Sofia Arkelsten (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grisar ska ha rätt till utevistelse och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:431 av Sofia Arkelsten (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökad kontroll vid slakt, bättre rättssäkerhet i tillsyn och tillämpning samt höjda bötesstraff för misskötsel av djur och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:478 av Lotta Finstorp (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att privatisera de statliga veterinärerna och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:542 av Birgitta Ohlsson (FP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förbud mot vilda och exotiska djur på cirkus och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda elefanter och sjölejon på cirkus och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strängare regler vad gäller djurskydd för övriga domesticerade djur i cirkusverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:543 av Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda FP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurens situation ska uppmärksammas i misshandelsrelationer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att akut kunna omhänderta och omplacera husdjur som behandlas illa, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av samarbete mellan socialtjänst, polis och djurskyddsinspektörer och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1273 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad helhetssyn i djurskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1274 av Jan Ericson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad rättssäkerhet vid beslut om djurförbud och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1300 av Richard Jomshof (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kött från djur som slaktats utan bedövning och som säljs i Sverige ska märkas med en tydlig varningstext och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska söka undantag i EU så att Sverige kan förbjuda import av kött från djur som slaktats utan bedövning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU ska driva frågan att kött från djur som slaktats utan bedövning ska märkas med en tydlig varningstext inom EU och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska inta en stark hållning gentemot EU där man kräver generella förbud mot obedövad slakt inom hela unionen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1340 av Sofia Arkelsten (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den nya djurskyddslagen och att minkar ska ha möjlighet att bete sig naturligt och få tillgång till vatten, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1588 av Carl Schlyter (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda vilda djur på cirkus och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1591 av Rasmus Ling m.fl. (MP):

Riksdagen beslutar att införa en ny paragraf, 4 a §, i djurskyddslagen (1988:534), med följande lydelse: ”Minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras behov av att röra sig, klättra, utöva sitt jaktbeteende och ägna sig åt annan sysselsättning samt av att periodvis vara ensamma kan tillgodoses. Minkar ska dessutom ha tillgång till vatten att simma i. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela ytterligare föreskrifter om villkor för hållande av mink för pälsproduktion.”

2015/16:1872 av Elin Lundgren m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om märkning av katter och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1882 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillse att minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att de kan utöva sitt naturliga beteende och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2002 av Markus Wiechel och Richard Jomshof (båda SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för fler volontärer inom djurskyddsområdet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2003 av Markus Wiechel och Richard Jomshof (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta internationellt för att förbjuda mat som framställts genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska vara tydlig märkning av mat som producerats genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda import av mat som framställts genom tvångsmatning av djur och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2004 av Markus Wiechel och Richard Jomshof (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbjuda delfinarier och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2007 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all lagstiftning om djur bör samlas i en särskild djurskyddsbalk och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2028 av Richard Jomshof m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i djurskyddslagen (1988:534) införa en paragraf som klart och tydligt stipulerar att minkar som föds upp för pälsproduktion ska hållas på ett sådant sätt att deras naturliga behov av att springa, klättra och simma tillgodoses, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett importförbud mot pälsvaror från länder som inte lever upp till de krav som stipuleras i svensk djurskyddslagstiftning, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2034 av Jeff Ahl (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tjänstedjur bör skyddas av en ny lag om djurplågeri av tjänstedjur och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2071 av Carina Herrstedt och Richard Jomshof (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om värdiga förhållanden vid djurtransporter och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2075 av Runar Filper m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna det svenska djurskyddet genom att införa ett importförbud för animalieprodukter där djur utsatts för ett systematiskt onödigt lidande och som väsentligt strider mot svensk djurskyddslagstiftning, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn bör ske av den svenska djurskyddslagstiftningen för en mer målstyrd i stället för detaljstyrd djurskyddslagstiftning där djurens hälsa främst är i fokus, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2603 av Ulf Berg m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av djurskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2718 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas möjlighet att ge djur en lugn och stillsam avlivning genom att tillåta avlivning i utedrift och hage och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2722 av Cecilia Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla tydliga kvalitetskrav och införa en nationell certifiering av hovslagare och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2725 av Cecilia Widegren (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara en stark röst för ett bra djurskydd och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja fortsatt forskning för bättre djurvård och djurhälsa, inte minst för att förbättra hovhälsan, och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2751 av Hanna Wigh (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över direktiven för länsstyrelsernas arbete med djurskyddskontroller och om att deras arbete bör riktas till en tillstånds- och tillsynsenhet med en rådgivande inriktning med erfaren personal som lämnar orosanmälan till djurpolis vid missförhållanden, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2866 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all lagstiftning som rör djur ska samlas i en djurbalk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbudet mot sexuella handlingar med djur ska flyttas från djurskyddslagen till brottsbalken och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att användandet av icke-domesticerade djur inom cirkusnäringen snarast ska fasas ut och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska införas ett licenssystem för cirkusägare som vill hålla djur, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att besiktningsskrav på djurcirkusar bör kompletteras med oanmälda inspektioner och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en rikstäckande översyn av de svenska djurparkerna ska genomföras för att säkerställa att de lever upp till fastställda regelverk, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att djurskyddskontrollanter som kontrollerar djurbesättningar inom yrkesbruk i största möjliga mån ska ha yrkeserfarenhet av djurhållning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska tillsättas en utredning om djurs juridiska status och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska införas en nationell djurskyddsombudsman och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska tydliggöras i lagstiftningen att det är förbjudet att överge katter och andra sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3013 av Staffan Danielsson och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över berörda förändringar i länsstyrelsernas tvångsomhändertagande av lantbruksdjur och vart överklagande ska kunna ske och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3016 av Staffan Danielsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om att ta bort lagkravet på bete för frigående kor i modern lösdrift och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3018 av Eskil Erlandsson m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att driva på för att lägstanivån på djurskydd höjs inom hela EU och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot att veterinärer säljer antibiotika och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett gemensamt EU-register för all antibiotikaanvändning och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3082 av Markus Wiechel och Paula Bieler (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det straffbart att överge sin katt och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på kastrering och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på vaccinering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på märkning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fånga in och kastrera vilda katter och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3089 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta med att få en ”deklaration om djurs välfärd” erkänd internationellt och av FN och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3108 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en djurbalk för såväl vilda som tama djur och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3167 av Hanna Wigh (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att satsa på forskning som syftar till att på sikt avskaffa djurförsök i forskning och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 9

Motion	Motionärer	Yrkanden
9. Motioner som bereds förenklat		
2015/16:21	Jens Holm m.fl. (V)	1–3, 5, 6, 8 och 9
2015/16:234	Sten Bergheden (M)	1
2015/16:325	Paula Holmqvist m.fl. (S)	2
2015/16:421	Sofia Arkelsten (M)	
2015/16:478	Lotta Finstorp (M)	
2015/16:542	Birgitta Ohlsson (FP)	1–3
2015/16:543	Birgitta Ohlsson och Christina Örnebjär (båda FP)	1, 3 och 4
2015/16:1273	Jan Ericson (M)	
2015/16:1300	Richard Jomshof (SD)	1–4
2015/16:1340	Sofia Arkelsten (M)	
2015/16:1588	Carl Schlyter (MP)	
2015/16:1591	Rasmus Ling m.fl. (MP)	
2015/16:1872	Elin Lundgren m.fl. (S)	
2015/16:1882	Elin Lundgren (S)	
2015/16:2002	Markus Wiechel och Richard Jomshof (båda SD)	2
2015/16:2003	Markus Wiechel och Richard Jomshof (båda SD)	1–3
2015/16:2004	Markus Wiechel och Richard Jomshof (båda SD)	
2015/16:2007	Richard Jomshof m.fl. (SD)	3
2015/16:2028	Richard Jomshof m.fl. (SD)	1 och 2
2015/16:2071	Carina Herrstedt och Richard Jomshof (båda SD)	
2015/16:2075	Runar Filper m.fl. (SD)	4
2015/16:2078	Anders Forsberg m.fl. (SD)	8
2015/16:2603	Ulf Berg m.fl. (M)	9
2015/16:2718	Cecilia Widegren (M)	
2015/16:2722	Cecilia Widegren (M)	

2015/16:2725	Cecilia Widegren (M)	2 och 9
2015/16:2866	Martin Kinnunen m.fl. (SD)	1, 4 och 6–12
2015/16:3016	Staffan Danielsson (C)	
2015/16:3018	Eskil Erlandsson m.fl. (C)	24
2015/16:3082	Markus Wiechel och Paula Bieler (båda SD)	2 och 4
2015/16:3089	Markus Wiechel (SD)	
2015/16:3108	Markus Wiechel (SD)	1
2015/16:3167	Hanna Wigh (SD)	